

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Ese odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 5 fl.—cr.
jum. an 2 „ 50 „
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „
„ j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte
4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Îar banii de prenumerațiune la

„Tipografa diocesană în Arad.“

Stéua noastră conducătoare!

După ce rațiunea omenescă obosise cercând adevărul miș de ani fără a-l fi aflat însă nici în religiunile orientale, nici în sistemele filosofice, iată că se ivesce la răsăritu stéua minunată, carea arată zelosiloru cercetătorii calea adevărului, calea carea ducea la lumina cea neînserată apărută în esele din Vittoem!

Fericiți astrologi (magi) persiani, cari părăsind legile științei astronomice, ați ascultat vocea conștiinței, și ați urmatu astădată cursulu neobișnuitu alu stelei, carea ve conduse la sôrele dreptății, Iisus Christos, resăritulu resărituriloru, resăritulu celu de sus care ne va introduce în paradisulu cerescu, adevărata noastră patrie!

O, acéstă epocă de restabilire a adevărului și a luminei era dorința generală și cea mai legitimă a omenirei suferinde, încât nu numai profetii vechiului aședământu, ci și poezii popôrelor pagâne o cântău voioși în carminele lor. Virgiliu aprôpe cu unu extasû profeticu descrie dorința sa ferbinte de a cânta faptele Salvatorulu lumel:

„O mihi tam longae mancat pars ultima vitae
: „Spiritus et quantum sat erit tua dicere fata.

(O de nu m'ar părăsi puterile, până ce buzele mele ar vesti cu demnitate faptele tale. Eclog. IV. 53.)

Da! Adevărulu era scopulu tuturoru cercetăriloru filosofice, dar elu nu apăru de cât în Iisus Christos. *Eû sum adevărulu și viața, eû sum lumina lumel, eû sum principiulu,* dice elu despre sine. Și dacă câți-va filosofi din lumea veche s'ar pretinde că l'au aflat, acéstă n'ar fi, precum dice Socrate, decât *visulu unei bôtrâne în delirû,* sau precum dice Cicerone și Seneca, *unû visû despre ceva, ce se dorêce mai multu, decât se împlineoe.*

Setea spiritulu după adevêru a dusu pe magi din patria lor în pământulu Judei, în Palestina. Setea spiritulu umarû după adevêru supusă mândria păgânismulu la piciorêle blândulu învêtătoriu Iisus Nazarinênu. Adevêrulû și numai adevêrulû a fost stéua noastră conducătoare în dificila carieră de redactoru alu acestui ziaru, meritû a respândi cultura și cunoscințele folositore în preoții și învêtătorii poporulu românû, căci, știut este, lumina și progresulu numai prin adevêru se potû realiza! În cât am reusât? — acéstă o lasû în judecata nepărtinitore a onoraturulu publicu, căruia am servitû cu conștiință, după modestele mele puteri, și dacă totuși n'asi fi corêspunsû așteptăriloru sale, atribute acéstă împrejurare, nu lipsei de bunăvoință și de sacrificiû din partea mea, ci neajunsuriloru omenesci, atât de proprie muritoriloru.

Prestigiulu bisericeii ortodoxe și a sântelorû ci aședămintel' am avut mai presusû de orice auctoritate omenescă; acestea le-am susținut și apărât totdeuna cu convingere nestrămutată și cu risicul de-a-ne vedé chiar disgrățiași și abandonăși pentru nesuințele noastre!

Pe lângă acéstă n'am uitat nici detoria ce aveam în respectulu culturêi și a progresulu limbêi noastre naționale. Unu jurnalû românescû, ori care ar fi ramulu literaturêi ce tracteză, nu este iertatû, ca să ignoreze progresele limbêi naționale; de aceea atât în privința limbêi cât și a modulu de scriere, noi ne-am conformat, pe cât ni a stat în putință, curentulu binefăcătoriu de preste Carpați. Noi sciam prea bine și suntem convinși de ceea ce ne spunea mai deunădi unu mare jurnalû din Bucuresci scriind acestea: „*A trecut timpulû, când direcțiunea în cultura națională să fie dată de o mică pleiadă de români erudiți din Transilvania, și că astădi „Romania trebuie privită ca centru, dela care să se împarță rațele luminose pentru întregulu românismû.*“ Și într-

acésta noi am fostu secondați atât de publicul cetitoru în genere, cât mai cu samă de corpul învătătorilor, conscii de misiunea școlei populare!

Cu acésta mică dare de sémă terminându-ne funcțiunea, dicu remasă bunū On. cetitori; iar noului redactorū alū „Bisericei și Școlei“ i pottescū succesū deplinū în cariera sa!

Vasilă Mangra.

Preoți calificați și binemeritați.

Constituțiunea noastră bisericescă regulază tôte afacerile bisericesci, școlare și fundamentale astfel încât biserica ar puté s'ajungă sigur la cea mai înaltă prosperitate.

Oricare societate însă, spre a-și ajunge scopul, are indispensabilă trebuință de organe, apte pentru chemarea lor, din tôte punctele de vedere. Între acele organe, negreșitū, celū dintăiū locū îlū are Arhiepiscopul. Dar în sarcina sa ăcece numai guvernarea sa și dirigerea treburilor; iar executarea tuturor dispozițiunilor legii incumbe: Consistoriului, și deosebitū protopresbiteratelor, cari sunt mijlocitōre legale între guvernū, și fiii bisericei.

Când se face vacantū vr'unū postū la Consistoriū saū în protopresbiteratū, adeseori ne plēngemū că n'avemū omeni calificați și binemeritați pentru atari posturi, căci pre cei 2—3 profesori de teologie nu-i putemū lua dela catedră, deōcece nu sunt altii cu cine să-i înlocuimū.

Preasântitul Episcopū eparchialū constatând cu deosebire lipsa de omeni deplin calificați pentru posturile bisericesci mai de frunte, cu propria bunăvoință și dragoste ce pōrtă diecesei sale aū încercatū să delature și acésta lipsă simțită, și provedința i-aū ajutatū și acuma, ca în tôte întreprinderile sale, pentru binele diecesei, să facă începutulū.

Încă de mai nainte, Preasântia Sa a tractatū cu fericitū metropolitū al Bucovinei Teofilū Bendela și Teoctistū Blajeviciū, ca să primescă în academia teologică ortodoxă din Cernăuți, pe spesele archidiecesei bucovinene din fondulū religionariū gr. or., câte 2 tēneri din diecesa noastră spre a-i educa acolo și prin urmare a ne crea succesive omeni calificați pentru posturile dela Consistoriū, pentru profesori și protopresbiteri, ba chiar și pentru preoți în parochiile mai de frunte.

Dorința Preasântiei Sale ajunsă a fi realizată însă numai sub actualulū metropolitū alū Bucovinei înaltū Preasântia Sa Dr. Silvestru Morariū Andrieviciū, — avēnd a esopera la acésta învoirea maestatică.

Pentru acest scopū Preasântitulū Episcopū, cu ocasiunea întâmpinării prea grațiosulū Mo-

narchū întâmplată estimpū la Seghedinū, a rugatū pre Maestatea Sa ca, avēnd în vedere lipsele intelectuale și materiale ale diecesei aradane să binevoescă a-și da altisima învoire de a puté trimite și cresce pe spesele proprie ale fondulū gr. or. câte 2 tēneri în academia teologică la universitatea ces. reg. Franciscū-Iosefiană din Cernăuți.

Iată onorați cetitori, cum Preasântia Sa — pe lângă programa de localitate și devotamentū cătră tronū — a mai dusū cu sine la Seghedinū și programa interesării și a dragostei părintesci cătră fiii credincioși ai turmei sale!

Ddeū să lungescă firulū vieții preagrațiosulū nostru Rege, și a bunulū nostru Părinte Arhiepiscopulū!!!

După cele ce v'am împărtășitū, viitorilū ne îndreptătesce a spera cumcă vomū avé omeni calificați după tōtă forma pentru organele ce se recerū la conducerea afacerilor bisericesci școlare și fundamentale, regulate în „Stat. org.“ alū bisericei noastre.

Dar dacă totuși nici pe viitorū n'am puté acoperi tōte lipsele, rămâne să ne facemū și omeni cari să fie binemeritați, mai ales că binemeritarea se pottesce deosebitū, ca și o condițiune *sine qua non*, dela recurenții după topopie.

Binemeritarea atărorū aspiranți, ar trebui să se rēpōrte specialū la trebile administrative, cu cari vor avé de a face ca fitori protopresbiteri. Praxă administrativă omilaterală însă nu vorū puté să aibă tōți într'o formă; pentrucă le lipsesce terenulū, și dacă n'ai terenū unde să te afirmi de unū bunū administratorū ori să arăți că poseđi cunoscințele necesare, nu pōte nime cu dreptū cuvēnt să te declare a priori de neaptū.

Deși nu pōte fiecare preotū în lipsa de terenū acomodatū — să dovedescă o capacitate saū o praxă deplină administrativă nainte d'a înainta ca funcționarū bisericescū, totuși ori-care preotū aspirantū are destule terenuri pe cari se dovedescă aptitudinile sale și titlulū frumosū de binemeritatū între semenii sei. Astfelū sunt: conducerea de modelū a oficiulū parochialū și facerea promptă a socotilorū bisericesci; predicarea regulată în biserica, înființarea societăților filantropice, coruri și altele.

Pe lângă acestea, însă preoților, cari vor să înainteze li se mai pōte deschide barem din când în când și terenulū deputației sinodale și congresuale, precum și cēla alū defendării matrimonialū.

Pe acestū din urmă preoții ar puté arăta dibăcia, și cunoscințele lorū despre canōnele bisericesci și procedura matrimonială sumară și ordinară.

Cumcă preoțimea trebe să se îndeletuiească specialu pe acestu terenū apare de acolo că scaunulū protopresbiteralū, ca forū de prima instanță — conform §-lui 32 alū „Stat. organicū” este compusū numai din preoți, și deși defensorulū matrimonialū pōte să fie și dintre mireni, mi se pare că mai competenți ar fi spre apărarea căsătoriei aceia, cari o predică și binecuvântă în numele lui Christosū, ca pre o taină Dumneđească, adecă: preoții.

Considerând apoi că preoții, și mai alesū protopresbiterii, suntū membri și în forulū II și III de justiție bisericească, precum și membri în Sinode și congresū unde se poftescce desteritate în vorbire și scriere: este prea învederatū, că trebe să le dăm locū și ocaziune d'a se forma, și a-și arēta hārnicia în tōte afacerile nōstre bisericești, școlare și fundationale.

A cede dar preoților terenū în Sinode, și a-i denumi de defensori matrimoniali la scaunulū protopresbiteralū și la consistoriū, precum se întēplă și în archi-diecesă, este o dispozițiune bună și folositoare. Prin ea s'ar da ocaziune multora de a-și proba tōte aptitudinile, și astfel a deveni cunoscuți naintea publiculū la eventualele alegeri pentru posturile bisericesci. Iar făcându-se atare dispozițiune, de o parte nimene nu s'ar putē plānge că nu i-se dă terenū de lucrare; și de altă parte la alegerea cutăruiva de protopresbiterū saū altū oficiantū bisericescū nu s'ar putē dice că tōte meritele, ce le are, consistū într'acea că l'au trāitū Ddeū mulți ani ca preotū, și de acea au înaintatū.

Unū asesorū consistorialū.

Nascerea nōstră de Romāni.

(Nequ'imbellem progengerant aquilae columbam. Horatius).

Ce voesci omule? Cum de cuteți a mai și vorbi despre o nālucă? Îți mai poți întipui să se nască poporulū romānū? — Astfelū mă întimpină dīlele trecute unulū dintre pesimistii nōstri, când mă lāsaiū cu dēnsulū în vorbă despre sērbătōrea, pre care adī o celebrēzā întrēgā biserica romānească, luāndu-mē gura pre dinainte și îndrāsniindū a deduce din nascerea mântuitorulū Isus Christos și nascerea poporulū romānū. Și fiindcă tocmai imi veni pre limbă dīsa mântuitorulū „dacă ai avea credința ca grāuntulū de mustariū, ai dice muntelulū aceluia dute, și s'ar duce,” i-o reînprospetaiū și rezultatulū fu, că am convertitū pre unū fiū rētăcitū, l'am făcutū sē credā că nascerea, saū pōte că este mai bine dīsū, renascerea nōstră va urma cu bună sēmā.

Împărtășescū aci firulū discusiunei mele speclând și avēnd convingere deplină, că prin a-

cēsta am reîntregitū cu mulți aleși tabēra celorū ce trāescū pentru alū nostru viitorū de aurū.

„Șciū pretine — profetiū au fostū solii providenții, și acestia au admoniatū lumea pornită spre decadință. În admonițiunile lorū noi aflam ca embrionū tōte învățaturile, pre care ni le-a datū spre moștenire Isus Christosū prin discipulii sei. Acolo se pune punctulū principalū pre moralitate. Dar mântuitorulū adauge lângă aceste că celū ce trādesce întru lumină are viețā vecinicā. Și crede-mē pretine că întru aceste donē virtuți esistā condițiunea de a se renasce poporulū nōstru romānescū.”

Ușorū vorbesci în teoriū dar numai noi scim ce însēmnezā praxa, cari trāimū în atingere cuotidiană cu poporulū — fu responsulū pessimistulū meū.

„Pardonēdā-mi pretine să-ți faciū o asemēnare! Șci că fenicea consumāndu-se fizicalmente în fine renasce din propria sa cenușā. Dar cum? Secretulū zace ascusū în constituțiunea pasērei admirabile, pre care a-lū afla ne vomū încerca înțădarū. Atāta însă avemū curagiulū sē sustinēmū, că poporulū romānū în multe privințe se pōte compara cu fenicea, istoria ni este mărturie. Dīle grele au trāitū protopărinții nōstri și întru acele cine le-a fost scutulū apēratoriū dacā nu moralitatea ereditā dela strēbunū. Stefanū celū mare, atāt în dīlele sale de glorie, cât în cele de amărăciune da laudā lui Ddeū și prin acte de moralitate creștinā întinerea pre alū seū poporū supērātū. Deschide ori unde istoria strēbunā și din tōte casurile vei afla, că pre lângā patriotismulū celū înfocatū moralitatea creștinā era farulū luminātorū alū Romānului. Privesce la Alesandru celū bunū și nu desprețui cēta numērōsā a domnitorilorū creștini din țērile romāne, cari se întrecurā întru a înființa institute culturale! Eii dara nepreocupatū și sustine cu mine, că în firea poporulū romānū este sēditū germinale moralității și alū luminei! Și de ore-ce fenicea numai avēnd ceva dispozițiuni estraordinari s'a potutū nasce din propria sa cenușā; de aici pare că s'ar pōtea deduce, că poporulū romānū, carele în fața lumelū moderne apare de consumatū, încă ar fi capace să se renascā din a sa proprie decadință; numai cât omulū atērnā dela mai multe funcțiuni de cât fenicea; prin urmare, dacā vremū să se renascā, atunci trebe să delaturāmū tōte pedecile ce staū în calea moralității decădute și a luminārei abea licuritoare. Pedeca principalā spre a ne pōtea renasce zace în neîncrederea împrumutată, saū vorbindū albū: în intrigile ce se țēsū ca și la poruncā din tōte părțile!”

„Vino pretine! Veniți toți cei chemați și lepădați tōtā grija cea lumescā, dar lepădați — că sunteți stăpāni preste voi însive — și simțe-

mântul celu umilitoriu de a țese la întregi, și atunci fii siguri, că Romanimea decădută va fi în stare să ajungă în scurtă vreme posesora a moralității creștine și a luminii, care întru întunecării luminează." Atunci ni-se va renasce un alu doilea Christosă adevărată și atunci cu voce unisonă va cânta întregă Romanimea: „Mărire ție în ceruri! Mărire pre pământu!”

Ună învățătorii.

STUDIU

despre ierarhia și instituțiunea sinodală în biserica ortodoxă a răsăritului în genere și instituțiunea sinodală în biserica ortodoxă română în special.

Sub acestu titlu Sântulă Sinodă alu bisericii ortodoxe din România a publicatū o broșură de 75 pagine, lucrată de comisiunea Sântulei Sinodă, compusă din Inaltū Preasânțitiu Metropolitu: D. D. Calinic, Primatulū Româniesi, și D. D. Iosif, Mitropolitulū Moldovei și Sucevei, și Episcopulū de Roman D. Melchisedec. Scopulū acesteii broșure este de a pune în evidință pretențiile unora, că adevărat S. Sinod, așa cum este compus, n'ar fi în conformitate cu sântele canone. Preasânțitulū auctorū, mai întâiu tracteză teoria dogmatică despre biserică și despre ierarhia ei, apoi arată aplicarea acesteii teorii în decurgerea timpurilor de la fundarea bisericii, în următoarele:

„În anulū 17 lea după înălțarea Mântuitorinui ivindu-se între primii creștini întrebare: ôre trebuie a-se impune tăerea împrejur tuturorū creștinilorū, atât celorū convertiti dintre Iudei, cât și celorū dintre păgâni, unii, în ființea cărora era apostolulū Petru, susțineu, că toți, fără deosebire, convertindu-se la creștinismū, trebuie a primi mai înteu tăerea împrejurū. Alții, în fruntea cărora era apostolulū Pavelū, susțineu, că nu trebuie a se impune acēsta grea sarcină creștinilorū dintre păgâni, ci ale aplica numai botezulu creștinescu. Spre curmarea acesteii certe s'au adunatū în Ierusalimū primulū Sinodū, carele a servitū de modelū tuturorū sinodelorū bisericesci, ce au urmatū dnpă aceea. Cartea apostolică, numită Faptele Apostolilorū, ne spune (Cap XV), că s'au adunatū apostolū și bătrânii, au discutatū și s'au decisū, că cei convertiti dintre păgâni să nu fie supuși tăerii împrejurū. Acēsta hotărire, prin barbați aleși s'a comunicatū creștinilorū din Antiochia, unde se formase prima biserică dintre păgâni, și unde cu deosebire era agitată cestiunea între creștinii Iudei și gentili, său dintre păgâni. Hotărirea s'a comunicatū prin o Epistolă Sinodală. Cartea faptelorū apostolice cu acēsta ocaziune desparte pe membrii Bisericii creștine primitive în trei categorii: Apostolii, bătrânii, și frații. Cestiunea s'a discutatū numai de Apostoli și de bătrâni și numai ei au datū și hotărirea; iară frații au aderatū și s'au supuși.

Să ne oprimū puținū la numirea de: „bătrâni” (presbiteroi), și să vedemū ce însemneză ea. Cuvintulū acesta cu timpulū a devenitū numire caracteristică a gradulū alu doilea alu ierarhiei bisericesci, adevărat alu preoțilorū. Dar pe timpulū Apostolilorū, deși existau trestrele treptele ierarhiei: Episcopii, preoții, Diaconii, totuși numirea de bătrâni (presbiteroi) se da une-ori și episcopilorū, și chiar Apostolilorū (I Petru V, 1; II Ioan I; III Ioan 1).

De asemenea numirea de Episcopū se da une-și presbiterilorū, d. e. Apostolulū Pavelū, arătându Episcopulū Timoteiū calitățile preoțilorū celorū buni, numesce preoția Episcopie (I Tim. 3, 1). Apoi scriind cătră Titū Episcopulū Critulu, și arătându-i calitățile, ce trebuie se aibă presbiterii, ce va alege și chirotoni, iarăși numesce preoția Episcopatū Titu 1, 5-10. Dar cum că în faptū exista Episcopatulū pe timpurile Apostolilorū, ca primulū gradū alu ierarhiei bisericesci, avemū în scrierile Apostolilorū dovezi necombătute. Așa Apostolulū Pavelū împuternicesce pre Episcopii Timoteiū și Titu a chirotoni presbiterii [Titu I, 5; I Tim. 5, 22] a-i judeca (I Tim. 5, 19) a-i remunera pentru bunele servicii bisericesci (St. 17). Dacă ne reportămū la scrierile primilorū părinți ai Bisericii, cari au fost ucenicii ai Apostolilorū, nu remâne cea mai mică îndoială, că Apostolii în fiecare localitate, unde înființau o Biserică, sa o comunitate creștină, o încredințau dirigerei unui Episcopū. Așa Climente Romanulū, uceniculū sântului Pavelū, dice în I-a sa epistolă cătră Corinteni: Apostolii „predicându prin orașe și prin sate, pre cei dinteu credincioși, după înștruirea lorū, îi puneau episcopii și diaconi, pentru cei ce vor crede, și aplicându numirile tagmelorū ierarhiei vechiului Testamentū la ierarhia Noului Testamentū, dice: „Arhireulū (adevărat Episcopulū) s'a datū serviciulū sēu, preoțilorū (presbiterilorū) li s'a destinatū loculū lor, și levitilorū așa pumesce elū pre diaconi) li s'au pusū datorințele lorū (n. 40, 42). Sântulū Ignatie, purtătoriu de Ddeu, le exprimă încă și mai lămuritū: a) în epistolă cătră Efesenii: „Episcopū s'au pusū în tôte laturile pământului după voia lui Isus Cristos” b) în epistolă cătră Smirnenii: „urmați toți Episcopulū, precum Isus Cristos Tatălū, și presbiterilorū ca apostolilorū, iară pre diaconi îi cinstii, ca pre o poruncă alu Ddeu” c) în epistolă cătră Magnesianii: „Rogu-vē, săvērșiti tôte cu pacea lui Ddeu, sub președinața Episcopulū în loculū lui Ddeu; a presbiterilorū, în loculū adunării apostolilorū, și diaconilorū prea iubiților mei, cărora li s'a încredințatū servirea (diaconia) lui Isus Cristos” d) în Epistolă cătră Tralianii: „Se cuvine fie căruia dintre voi a aduce o plăcută liniștire episcopulū, întru mărirea părintelui, a lui Isus Cristos și a Apostolilorū.” Ne îndestulămū cu citarea numai a acestorū doi barbați apostolicei din veaculū II-le, cari au învățatū ordinea ierarhiei bisericesci chiar dela sântii apostoli.

Primii protestanți în luptele lorū religioșe și politice cu ierarhia bisericii papale, între alte expediente, ce au întrebunțatū, spre a scăpa de Papa, a fostū și acela, de a desființa ierarhia bisericescă cea stăbilită de apostoli și respectată de tōtă Biserica antică. Ei profitând de duplulū sensū carele au în scrierile Apostolilorū numirile de Episcopū și Presbiterū cu aplicația lorū, când la Episcopi, când la Presbiterii, au desființatū Episcopatulū, păstrându numai presbiteratulū, sub numire de păstori. Prin acēsta ei au lipsitū pre conreligionarii lorū prin autoritatea morală, ce o dă Episcopatulū, și de centrulū de unitate alu noei lorū confesiani, lăsându pe fiecare să credă, și să lucreze pe tērămulū bisericescu cum i se va părea lui mai bine. Resultatulū a mai fost, că secta protestantă, fără autoritate spirituală și fără centru de unire, s'a desbinatū întru o mulțime de secte, una alta dușmane și neîmpăcate.

Biserica ortodoxă, carea a pastratū cu sântenie tradițiunea și instituțiunea apostolică a ierarhiei

bisericesc, vede episcopatul în *betrânii* (presviterii) donați cu apostolii în Sinodul dela Ierusalim. Acei *betrâni* sunt primii ajutători ai Apostolilor în lucrul predicării și răspândirii creștinismului în lume, care după moartea Apostolilor au format prima ierarhie — Episcopatul, carele a continuat să nu se întrerumpere, comunicându-se dela unii la alții în taina chirotoniei până în ziua de astăzi și având aceeași îndatorire, de a păstra, a predica învățătura creștină, a administra Biserica lui Cristos și a o reprezenta, și apăsă la toate trebuințele ei duhovnicești și timpurale.

În acesta mai multă ne convinge practica urmată în toate veacurile existenței Bisericii Ortodoxe. Istoria Bisericească ne arată că cele mai vechi Sinode ortodoxe s'au compus numai din Episcopi și nu prezidența primului Ierarh întru densii, Mitropolitul, Patriarhul, ori Papă. Canonul, privitor la sinode, vorbesc numai de Episcopul, ca membri activi și indispensabili ai Sinodului. Așa ca în 5-lea Sinodul Ecumenic îndatorește pre toți episcopii unei țări să se adune în Sinod de două ori pe an. De asemenea canonul 29-le al Sinodului Ecumenic IV-le; canonul 8 al Sinodului VI-le Ecumenic. Cităm chiar propriile cuvinte din acest canon: „reînnoim și canonul cel care zice, că în fiecare-carele an să se facă sinode de Episcopi, cei care se află în fiecare-care Eparchie (țară), unde Episcopul Mitropolit va socoti.“ Totu acesta legiuiesc canonul 84 al Sinodului din Cartagena, 40 al Sinodului din Laodichia, s. a.

De ne întorcem la istoria Sinodelor locale și ecumenice, vedem că la ele parte activă au luat numai Episcopi, de și asistau la ele și membri din rându inferiori ale ierarhiei, une-ori și imperații în înalții demnitari ai Statului și cu servitorii lor, precum și alte persoane mirene; dar decisiunile se făceau numai de Episcopi, și numai numărul lor se însemnă în istoria Sinodelor. Se adaugă, că unii Episcopi erau une-ori reprezentați la Sinode prin presbiteri, diaconi și monahi, cari participa și ei la decisiunile sinodale, în puterea mandatului, datu loru de Episcopul respectiv, carele nu putuse participa în persoană, opritu fiindu de bolă, sau alt casu, neapăsătoriu de voința lui. Alteori se spune, că împreună cu episcopii veniau și alți clerici, cari numai asistau la Sinode, fără a participa la decisiunile și discuțiunile Sinodale. Sunt cazuri, une-ori din care orânduirea Episcopilor, participa la discuțiunile, ca apărători ai Ortodoxiei, și membri din gradele inferioare, cari se distingeau prin știință și elocvență. Așa la sinodul localu ținut în Cartagena, în anul 258, pentru cestiunea rebotezării ereticilor, au participat 71 de Episcopi din Numidia și din alte părți ale Africii. Totu acolo s'au mai adunat încă Sinodul în acesta cestiune a două ori, când a fost compus din 84 de Episcopi. Amendăm aceste Sinode s'au ținut sub prezidența Sântului Ciprianu Episcopul Cartaginei.

Autorul în aceste spune practica sinodelor locale și ecumenice arătând că sinodele din bisericile ortodoxe de astăzi nu corespund preste tota practicii sinodale din secolii primari ai bisericii. În specialu auctorul se ocupă cu sinodele bisericii noastre, arătând că aceste nu sunt sinode în înțelesu propriu bisericescu. Iată ce zice Preasântulu auctorului relativ la sinodele noastre.

„La Biserica Transilvaniei avem motive puternice, precum vom vedea a ne opri mai multă; că organizarea ei modernă a influențat și încă influențează și acum asupra multor spirite din Regatul României, spirite necunosătoare de adevăratul sistem al organizării Bisericii ortodoxe, întru un stat liber și constituțional, cu o biserică domnitoare ortodoxă, și liberă a se constitui și administra pe adevăratele ei baze canonice, nebăntuită de nici o putere străină din lăuntru sau din afară.

Organizătorul Bisericii Transilvaniei a fost nemuritorul mitropolit Andrei Șaguna, carele în zelul său de bun arhipăstoriu al Bisericii sale și în iubirea sa către națiunea română, a combinat toate mijlocele, ce i-a dictat înțelepciunea și cultura sa, ca să ridice din căderea seculară Biserica și națiunea română din Transilvania, care fusese și este sistematic băntuită și apăsată atât de propagandă papistă, cât și de șovenismul maghiar. El a înfruntat toate mijlocele sale posibile raționale sub stégula Bisericii, pentru cultură și apărarea pre cât a Bisericii, pre atâta și a națiunii, pentru cultura și ridicarea clerului prin înființare de școle primare, secundare, seminarii, institute pedagogice pentru formarea învățătorilor; prin îmbunătățirea poziției materiale a clerului; prin buna întreținere a bisericilor, și edificarea celor noue, unde se cere. La toate acestea guvernul nu dă nici un ajutor; a trebuit a se provoca națiunea, că ea să sacrifice din avutul său, spre a forma fonduri, ale administra și spori. A trebuit se introducă și se mențină disciplina în cleru, încurajându pre cei buni și pedepsindu pre cei răi și chemându pre fiecare la împlinirea cu sântitate a datorințelor chemărei lor pastorale. Spre ajungerea acestui mare scopu, el în organizățiunea sa, n'a potat să stea strictu pe bazele canonice cari mărginesc rolul administrației Bisericesci mai multă la doctrina și disciplina bisericescă, sub conducerea sinodului Episcopilor; înțelegându se, că celelalte trebuințe le îndeplinesc Statul civilu. Șaguna, carele avea totul de creată, a trebuit să angajeze în organizația sa bisericescă întreaga națiune; să formeze felurite adunări populare clericale cu speciale destinațiuni, spre edificarea generală națională. Se arătăm aici anume aceste adunări duple cum le descrie însuși Șaguna, în compendiuul său de Dreptulu canonicu, în capitolul II-lea dela partea a III-a intitulat: „Despre administrațiunea bisericescă economică.“ (pag. 365—396. ediția, 1868 Sibiu).

Iată dar că în Transilvania există o lungă serie de adunări, mai toate sunt compuse din cleru și din mireni, și mai toate, afară de una, sunt calificate impropriu cu numirea de *Sinod*.

Nu putem să nu admirăm zelul și înțelepciunea, cu care Metropolitul Șaguna a știut să — pună în mișcare și să intereseze toate elementele poporului român din Transilvania și Ungaria spre a coopera la dezvoltarea și apărarea romanismului de sub corona Ungariei, sub umbra și adăpostirea Bisericii, a căreia existență este asicarată prin principiile de toleranță, ce domnesc în țările civilizate ale Europei. Înțelegem și aprobăm prudenta lui Șaguna, care l'a îndemnat a da numirea de sinode impropriu decă nu abusiv, unor adunări cu totul nebisericesci în înțelesul strictu, dar nu admitem că opiniunea publică la noi să fie dusă în eror, și să nu potă distinge

deosebirea, ce este între un *Sinodă*, propriu zis, și între orî ce adunări lumesci. Înțelegem că în Transilvania orî ce adunări de un interes național să se numescă *Sinode*, căci acolo românismul este abandonat de cei mai mari ai Țerei, ba chiar persecutat. Limba română este alungată de prin școlile statului; sunt încercări a o alunga chiar din Biserică. Biserica este persecutată de propăganda papistă și de cea uniată. De aceea ținta tuturor instituțiilor lui Șaguna în prima linie este apărarea Bisericii și rădicarea, iară pre lângă dânsa conservarea națională. De aceea toate adunările naționale, ce le-am eșuat, acolo sunt adunări bisericesci, sau *Sinode*. Dar pre cât ele acolo sunt necesare, binefăcătoare și produse de împrejurări excepționale, pre atâta îndrăsnim a dice, că ar fi chiar absurd a pretinde, că aceea organizație bisericescă excepțională să se înducă într'o țară liberă, cu o religie dominantă, cu o organizație constituțională-națională, unde sunt determinate constituționalmente toate sferile activității naționale prin anume legi speciale, votate de corpurile legiuitoare naționale și aplicate de un guvern național, carele nu persecută, ci proteje națiunea și Biserica. Ar fi chiar ridicul a se introduce la noi *Sinodă parohială* în locul consiliului comunal și al epitropiilor bisericesci; *Sinodă protopopesce*, în locul consiliului județen, *Sinodă eparchială*, și *mitropolitane economice*, în locul corpurilor legiuitoare: Adunarea deputaților și Senatul. Rolul Epitropiilor și Senatelor școlare eparchiale și mitropolitane la noi le implinesce Ministeriul de Culte, cu consiliile sale școlare, permanent și general. Ceea ce din totă organizarea Bisericii Transilvaniei se potrivește cu a noastră este numai *Sinodul mitropolitan dogmatic*. Acesta corespunde mai în totul cu *Sinodul Bisericii noastre*, și anume: a) pentru că este compus numai din mitropolit și Episcopi b) pentru că sfera lui este doctrina și disciplina bisericescă.

Cătră p. t. publică român.

A vorbi ađi despre lipsa de a se înființa școle românești în toate orașele și satele locuite de Români, credem că ar fi a face vorbă de paradă; căci nici nu presupunem ca se existe vreun Român care se nu fie adânc pătruns de importanța școlilor românești și se nu simțescă lipsa înființării de atari școle pretutindeni unde nu mai există vre-o suflare românească.

De un timp încoco s'au și înființat astfel de școle — dar suntem încă departe de a fi înființat atâtea de câte avem trebuință.

Cu deosebire în Bucovina, unde ni e atât de multă amenințată naționalitatea, abia avem câteva școle cu caracter curat național.

Iar școle de fetițe nu avem de loc.

Auđiți Români din patru ăngiuri ale lumii! în Bucovina întregă nu avem nici o școlă românească de fetițe! — nici o școlă, care se crească fetițe române cari se tramită pre teneri a se lupta cu inimiile țerei și ai națiunii pentru a se face demni de mama lor, — nici o școlă, care se crească soție române cari săși infigă pumnalul în peptul desonorat, — nici o școlă, care se crească mame române cari săși arete în copii săi, românește crescuți, talismanele și giuvaerele sale.

Înțelegeți, ce va se dice acesta: — a nu ave nici o singură școlă pentru de a da creștere româ-

nescă fetițelor române, cari au să fiă mândre, soție și mame române și ca atari se sustină și straplânte caracterul nostru național în fiitorea generațiune.

Dacă înțelegeți, precum sperăm că înțelegeți unul fiecare, atunci vă rogăm se nu stați cu mâinile în sîn, ci vă dați mână cu mână și, care mai multă care mai puțin, contribuiți fiecare după a sa putere, pentru de-a mântui ce încă se mai pôte mântui, prin înființarea de școli românești de fetițe în Bucovina.

Spre acest scop, — și spre a înființa tot felul de școli românești în Bucovina, — s'a înființat la Suceva o societate su numirea „Școlă română” — Aci sunt a se adresa toate contribuțiile menite a ajuta cauza învățămîntului național în Bucovina.

Iar în deosebi și eschisiv spre a pune basă unui fond din care să se înființeze în Bucovina școli românești de fetițe, zelosul preot din Toporon dl. Constantin Morariu — bine cunoscut publicul român din scrierile sale publicate în diverse ăurii din Transilvania s. a. — a avut tericita idee de a prelucra interesanta scriere a clasicului german W. de Goethe „Herman și Dorotea” și acesta a ni o pune nouă la dispozițiune cu cererea ca esemplariile ce-i competențesc d-sale în remunerațiunea fatigioasei sale lucrări, se le vindem în folosul fondului mai sus amintit.

Am primit cu bucurie acesta propunere, purcăsă din o inimă nobilă românească, și gratulăm dl. Morariu pentru plăcuta jertfă ce aduce pe altarul Națiunii.

Ma nu numai atâta . . .

Ca se îndemnăm și pre alții a jertfi după poțența spre acest scop și ca se dăm și mai învederată dovadă despre viul interes ce nutrim față de starea fraților nostri din Bucovina — căci, „una trebuie se fie nația românească!” — *portându noi toate speșele de edițiune* offerim pentru fondul din care va fi să se înființeze școle românești de fetițe în Bucovina prețul întreg a tuturor esemplariilor câte se vor pôte petrece din opul „Herman și Dorotea” pe calea abonamentului.

Deci prin acesta deschidem abonamentă la

„HERMAN și DOROTEA”

după W. de Goethe traducțiune liberă de Constantin Morariu.

Opul va apărea în decursul lunei Februarie, anul 1884.

Prețul de abonamentă e 60 cr. [și 5 cr. postportă].

Terminul de abonamentă e 19/31 Ianuarie 1884. Tot ce va încurge până la acest termin (afară de cei 5 cr. de postportă) se va transpune societății „Școlă română” spre a servi de basă la un fond din care cu timpul vor fi a se înființa școli românești de fetițe în Bucovina.

În considerarea scopului, ne rogăm să se facă abonamintele cât mai curend — la tot casul până la ziua fiesată, cu atât mai vartos, căci în 20 Ianuarie — 1 Februarie vom incheia socotile cu toate încurșele și vom da sēmă on. publică despre rezultat. Iar banii împreună cu numele abonanților și colecțanților i-vom strapune societății „Școlă română”.

Abonaminte a conto nu se primesc, — iar cu rembursele (post-nachname) nu se trimită mai puțin de 5 esemplare.

Abonamentele să se adreseze la: Cancelaria Noastră în Gherla — Szamosujvár.

Cu o cale se pot trimite și alte offerte spre scopul indicat, cari apoi se vor cuita deosebi și pe calea financiară române. Și totu atunoi se pot face abonamente și la diarele noastre și a se dispune și alte opări din edițiunea noastră.

Cu distinsă stimă

N. F. Negruțu

Redactorele ziarelor „Amicul Familiei”, „Preotul Român” și „Cărușele Sântului Român.”

Diverse.

La nr. de față alăturăm colă de premeritațiune la „Biserica și Școla” pe anul 1884.

* D. Ioan Hotăran Doctor în drept a făcut cenzura de avocat în Budapesta. Gratulăm noului avocat!

* Ajutoriu pregrațios. La rogarea comunei bisericesci rom. gr. or. Paușa, cotul Bihării, recomandată de Preasântitul Domn Episcop diecesan, Majestatea Sa ces. reg. apostolică pregrațiosul nostru Monarchă sa îndurată pregrațios a rezolvi numitei comunități din casseta sa privată un ajutoriu de 100 fl. la faceri turnului bisericeii din numita comunitate.

* Părăstas. Ați în 18/30 Decemvre după fișitul serviciului divin în biserica parochială din Pecica-română sa celebrat parastas pentru fericitului de pie memorie Archiepiscopul și Metropolitul Andrei Baron de Șaguna, iar după terminarea acestui frumos act religios Rev. Dn. Demetriu Popa este o cuvântare potrivită ocașiei în care prin termeni scurți și valoroși descrie meritele „Marelui Andrei”, prin cari se făcu memororiu atât pentru biserică cât și pentru națiunea românească. Un martor.

* Necrolog. Mercuria trecută fu petrecută la dâhnă eternă o soție credincioasă, mamă bună, inimă nobilă pururea veselă: Dna Roza Budai consorta domnului notariu comunal din Zarand, comitatul Aradului. Inmormentarea a fost o frumoasă probă a iubirii de care s'a bucurată reposata în estinsul cerc al rudelor, amicilor și cunoscuților. Opt preoți, în frunte cu dl. asesoru consistorial Constantin Popoviciu preot în Comloș au celebrat prohodul. Numeroasă inteligință din Arad, Boroșineu, Radna Chișineu și multime de popor s'a adunat să petrecă la grăpă ultimile remășițe pămâtesci ale defunctei. Jalnicul bărbat, patru copii, o soră și mai mulți nepoți deplângu mărtaea ei. — Fie-i țărina ușoară în memoria neștersă!

* Act de mulțumire. Comitatu parochial în comuna bis. ort. Hinchirishu aduce pe cale publicității cea mai sinceră mulțumită Dnului notariu cerimonial Teodor. Ocea pentru frumosul ofertă dată de 20 fl. v. a. pe partea bisericeii, și tot odată pentru grija și străduința ce a manifestat întru repararea scolei, prevedendu-o cu scaunele necesare pentru căiași și catedră pentru învățatori etc. Iubirea față de biserică și școlă Dnului notariu a doveditu-o de multe ori Ddeu să-i lungescă firul vieții, ca să și potă repetă binefacirele. Vasiliu Sala docente.

Bibliografie.

Studiu despre ierarchia și instituțiunea sinodală a biserica ortodoxă a resăritului în genere și instituțiunea sinodală în biserica ortodoxă română în special. Cetit și aprobat de sântul Sinod în șe-

dințele din 27 și 28 Octomvre, anul 1883. Bucuresci. De vânzare la Tipografia cărților bisericesci. Prețulu 50 bani (20 cr. v. a.) esemplarulu.

A apărut *Higiena poporală* cu privire la săteanul român de Dr. G. Vuia medic la băile din Mehadia și profesor de Higienă la institutul pedagogico-teologic. Cu figuri în text, 118 pagine 8° micu. Prețulu 1 fl. = Lei 2,50. Pentru 1 fl. 5 cr. se spedeză cartea franco. La 10 exemplare 1 se dă rabat.

A aparut de sub tipariu: *Insămnăteea sciințelor naturale* și reformele ce le reclamă studiul în școlele noastre, de Dr. A. P. Alexi Bucuresci. Tipografia academiei române. 1883. Prețulu 25 cr. v. a. se potă căpăta la auctorulu în Năseud (Naszód) Transilvania. Recomendăm acēta broșură învățătorilor nostri.

„*Calendariulu Bunului Econom*” pe anul visecti 1884, întocmit de D. Comșa și Eugen Brote. Cu mai multe ilustrațiuni intercalate în text, Anul VIII Sibiu. Prețulu 45 cr. v. a. sau 1 leu nou.

Au eșitu de sub tipariu și se află de vânzare la autorulu Ioan Tuducescu în Lipova (B. Lippa):

1. „*Micul Abecedar*” (18 tabele de părete) pentru școlă cu 3 fl. 60 cr. esemplarulu.

2. „*Metodu Abecedarulu*” cu 40 cr. esemplarulu.

Precis pe anul nou va fi gata.

3. „*Micul Abecedar*” manual pentru școlari, cu 20 cr. esemplarulu, legat tare.

Din cărțile de același autor se mai potă căpăta:

4. „*Micul Gratulant*” carte de gratulațiuni pentru daruri pe Craciun, Anul nou, și zile onomastice.

5. „*Esercițiil intuitive*”, pentru învățatori școlilor poporale, cu 30 cr. esemplarulu.

6. „*Limba românească*” (gramatica) manual pentru școlă poporală, cu 20 cr. esemplarulu.

7. „*Economia*” cu 20 cr. esemplarulu.

8. „*Istoria naturală*” cu 20 cr. esemplarulu.

9. „*Socota*” partea I și II cu 20 cr. fiecare.

10. „*Geografia*” partea I și II cu 20 cr. fiecare.

Din cărțile de sub nr. 3, 6, 7, 8, 9, și 10. nu se vindu mai puține de 10 exemplare.

* *Jurnale bisericesci și școlastice.* 1. „*Biserica Ortodoxă Română*” (Anul VII) jurnal periodic eclesiastic, organulu sântului Sinod al Bisericii ortodoxe din România, apare odată pe lună în broșură, sub redacțiunea unui comitet. al cărui președinte Preas. Sa Archiepiscop Silvestru B. Piteșteanu. Bucuresci. Prețulu 12 lei pe un an (5 fl. 70 cr. v. a.)

2. „*Ortodoxulu*” (Anul IV) foie bisericescă dirijată de Dr. G. Zota. Apare odată pe săptămână în Bucuresci. Prețulu abonamentulu pe un an 12 lei (5 fl. 70 cr. v. a.)

3. „*Candela*” (Anul II) jurnal bisericesc literar, apare în Cernăuți [Csernovitz] odată pe lună în broșură, sub redacțiunea protopresviterulu Artemiu Berariu și a protopres. Isidoru Vorobchievici. Prețulu abonamentulu pe anul întreg 4 fl. v. a. iar pentru România 12 lei.

4. „*Biserica Română*” (Anul I) ziar eclesiastic, ese odată pe săptămână în fiecare Duminecă. Redactoru Preasântitul Archiepiscop Calistratu în Bucuresci. Prețulu pentru Anstro-Ungarea pe an 3 fl. v. a. iar pentru România 8 lei.

5. „*Preotulu Român*” ziaru basaricesc școlastic și literar. Proprietaru, redactoru și editoru Nicolae Fekete Negruțu. Apare în 1 și 16 zi a fiecărei lune în Gherla (Szamosujvár.) pe un an 4 fl. v. a. pentru România 10 franci.

6. „*Foia Bisericească*,” Organu pentru cultura religioasă a clerului și a poporului, redigeata de *Dr. Alexandru Grama*. Apare în 10 și 25 st. nouă a fiecărei luni, Prețul pre anu 3 fl. v. a.

7. „*Revista Teologică*” diarū eclesiasticū literarū. Apare în fie-care Duminecă Iassi. Prețulu abonamentulu pe unū 12 franci.

8. „*Invetătoriu*” (Anulū VI) Revistă pedagogică a invetătorilor și invetătoarelor, unulu din cele mai bune jurnale pedagogice, recomandatu invetătorilor nostri în mai multe rânduri din partea noastră. Apare la 1 și 15 a le fiecărei luni publicatū de unū comitetū de redacțiune, iar directorulū și proprietariulū jurnalulū este *D. I. Opran*. Prețulu pentru Romānia pe anū 8 lei; pentru străinătate 10 lei [5 fl. v. a.] Redacția și administrația în Bucuresci.

9. „*Școla Romānă*” (Anulū II) organū alū societății corpului didacticū din Prahova, apare de două ori pe lună în Ploesci, publicatū de unū comitetū de redacțiune compusū din dd. *N. I. Micescu, I. P. Heliade, N. C. Sărulén, Alexandru Pretorian, Iosifū Ionescu Jun*. Costulū abonamentulu pe unū anū 12 lei; pentru studenți însă și pentru membrii societății prețulu pe jumătate.

10. „*Școla Practică*.” Măgazinū de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară, *Vasilie Petri*. Apare în Năsăud la prima fiecărei luni în numere câte 2 cōle, costă pe anū 3 fl. v. a. plătiți înainte.

11. „*Foia Scolastică*” (Anulū 1) Organū pedagogicū literariū și sciētificū apare în Blasiū la 10 și 25 st. n. a fie-cărei lune, sub redacțiunea *Dnui Ioane Germanū*, profes. gimn. Prețulu de prenumerațiune pe unū anū 3 fl. pentru Romānia 8 lei.

12. „*Educatorulū*” diarū pedagogicū literarū. Organū alū corpului didacticū din „Asilulū Elena Dōmna” și „Ateneulū Elisabeta” Redactorū *Dr. Barbu Constantinescu*. Eșe odată pe septemānă în Bucuresci. Prețulu abonamentulu pe anū pentru Romānia 12 lei, pentru Austro-Ungaria pe anū numai 2 fl. v. a.

13. „*Școla Rurală*” diarū pedagogicū alū corpului invetătoreșcū primarū ruralū, din județele Doljiū și Romanai. Apare la 1 și 15 a fie-cărei lune. Abonamentulu pe anū 6 lei; pentru studenți 3 lei.

14. „*Revista*” Corpului didacticū ruralū, județului Tulcea. Apare de două ori pe lună. Abonamentele pentru Romānia pe anū 5 lei, pentru străinătate 6 lei 50 bani.

Concurse.

Pentru deplinirea parohiei vacante de clasa a III-a din comuna *Jermata*, cōtlu Aradū, protopresbiteratulū Borosineulū cu terminū de alegere pe 30 Ianuarie st. v. 1884. Emolumintele sunt:

1. Una sesiune de pământū parte arătoriū parte fēnatū;
2. Birulū dela 74 pătrare de pământū câte ună măsură bucate, jumătate grāū, jumătate cucuruzū;
3. Stolele îndatinatē de la 90 numere de casă și unū fundū intravilanū.

Doritoriū de a ocupa acēsta parochiā sunt avisați recoursele lorū instruate în sensulū statutului org. adresate comitetului parochialū a le trimite părintelui protopresbiterū *Ioanū Cornea* la Borosjenō, până la alegere a se presenta în vre-o duminică ori

sērbătore la biserica din locū pentru a-și arēta dēsteritatea în cele bisericesci.

Jermata, în 11. Decemvre 1883.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu mine: **Ioanū Cornea** m. p. protopresb.

Pentru deplinirea postulu de invetătoriū la re-înființata școlā gr. or. confesionalā din *Suzanoveș*, protopresbiteratulū Belințului, priu acēsta se escrie concursū, cu terminū de alegere pe 8/10 Ianuarū 1884.

Emolumintele sunt: în banū gata 200 fl. v. a. 9 jugere de pământū în valōre de 100 fl. v. a. una grādinā intravilanā; 32 metri de lemne din care se încăldeșca și școlā; pentru conferință 10 fl. v. a. și locuință liberā

Recurenții suntu avisați, recoursele lorū instruate conformū statutului organicū, și ș-lui 6 art. XVIII. 1879. și adresate Comitetului parochialū gr. or. a le trimite părintelui protopopū *Georgiū Creciunescu* în *Belincez*, p. n. *Kiszetō* avendū densii în vre-o duminică ori sērbătore, a se presenta în biserica din locū spre a-și arēta dēsteritatea în cāntări și tipiculū bisericescū.

Comitetulū parochialū.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu** m. p. prot. și insp.

Pentru vacanta stațiune cantoralo-invetătoreșcū din comuna bisericescā *Soldobagiū*, protopresbiteratulū Orādii mari, cōtlu Bihoralui, conformū mai înalte ordinacțiuni caonsistoriale a senatului de școlē din Oradea mare dtō 30 Noemvre 1883. Nr. 1266 scrie prin acēsta se escrie concursū cu terminul de alegere pe ziua de 29 Ianuarū (10 Faur) 1884. când va ține și alegerea.

Emolumintele sunt: 1) pentru școlariū de amā seceșe de 6—12 ani, câte 1 fl. v. a. iarā pentru 13—15 ani câte 50 cr. 2) dela 71 fumuri de casă câte 1 măsură (31 litre) de grāū, dintre cari cei mai miserū dau cucuruzū în grāunțe, 3) una jumătate sesiune pământū comasatū arătoriū și livadā, 4) dōzorgiū de lemne numai pentru invetătoriū, 5) dela anului câte 50 cr. dela *Masluri* câte 50 cr. dela turgiū private câte 20 cr. dela ofestāniū câte 10 cr. dela înmormētāri mari: 1 fl. 20 cr. dela mici câte 10 cr. și celelalte venite dela biserică, apoi diurne pentru conferințe 6 fl. la anū, și în fine cuartir în naturā, cu grādinā de legumi, cānepā și cōpene de 1/4 de jugerū.

Aspiranții la acēsta stațiune suntu avisați, cōursele lorū a le instrua conform dispușețiunilor organicū adresate comitetului parochialū a le trimite subscribulū parochū, ca președinte alū comitetului parochialū per *Margitta*, p. n. *Széplak* în *Soldobagy*, până la 28 Ianuarū st. v. 1884, și pres-tāndu-se în vre-o duminică ori sērbătore în Sta-sericā, spre a-și arēta dēsteritatea în cāntări și tipiculū.

Dela recurinți se recere, pe lângā cunoșcōtilimbei fmagiare, se pricepā bine pomāritulū și ticultura.

Soldobagiū la 19 Decemvre st. v. 1884.

Comitetulū parochialū.

Ioanū Lazeș m. p. parochū gr. or. și președ. com.